

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет суспільно-гуманітарних наук

КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« _____ » _____ 2023

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЦИВІЛІЗАЦІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ КРАЇН РЕГІОНУ**

(Країни Південної Європи (Італія, Іспанія, Португалія))

для студентів

спеціальності 032 «Історія та археологія»

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

освітня програма 032.00.02 «Історія та археологія»

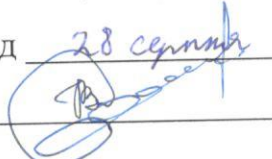

Київ 2023

Розробники: Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Голованов Сергій Олександрович

Викладачі: Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Голованов Сергій Олександрович

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії Факультет суспільно-гуманітарних наук.

Протокол від 28 серпня 2023 р. № 1
Завідувач кафедри (Срібняк І.В.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 032.00.02 Історія та археологія
__ . __ . 20__ р.

Гарант освітньої програми (Саган Г.В.)

Робочу програму перевірено

__ . __ . 20__ р.

Заступник декана (Завадський В.М.)

Пролонговано:

№__ на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол
(підпис) (ПІБ)

№__ на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол
(підпис) (ПІБ)

№__ на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол
(підпис) (ПІБ)

№__ на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	8/240	
Курс	2, 3, 4	
Семестр	3, 4, 5, 6, 7	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	8	
Обсяг годин, в тому числі:	240	
Аудиторні	84	
Модульний контроль	16	
Семестровий контроль	60	
Самостійна робота	80	
Форма семестрового контролю	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Допомогти студентам сформувати розуміння сутності та напрямку цивілізаційного руху в контексті світової історії; розкрити особливості історичного шляху країн регіону Південної Європи; допомогти студентам магістратури сформувати навички історичного аналізу процесу інтеграції країн регіону Південної Європи до макроструктури Західноєвропейської цивілізації.

Завдання:

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

СК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальне завдання	
III семестр							
Змістовий модуль I.							
1. Проблема полілінійності та цивілізаційної визначеності культурно- історичного розвитку	4	2					2
2. Греція на шляху до сучасної Європейської цивілізації	8	2	2				2
3. Італія на шляху до приєднання до європейської цивілізації	8	2	2				4
4. Цивілізаційна ідентичність країн південної Європи. Основні напрями цивілізаційного процесу	4		2				2
5. Основні підходи до аналізу цивілізаційного процесу	4			2			2
6. Модульний контроль	2						
Разом	30	6	6	2			12
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього годин	30	6	6	2			12

IV семестр							
Змістовий модуль II							
Стародавня історія Іспанії	4	2	2				-
Народи Піренейського півострова за період Середніх віків.	9	2	2				5
Політична гегемонія Іспанії в Європі та її занепад. XVI-XVII ст.	7	2	2				3
Іспанія за доби Нового часу	9	2	2				5
Політичний та суспільний устрій Іспанії періоду Нової історії	9		2	2			5
Іспанія в період Новітньої історії XX ст. в контексті цивілізації Західної Європи.	11	2	2	2			5
Іспанія на шляху до приєднання до європейської цивілізації	7		2				5
Модульний контроль	4						
Разом	60	10	14	4			28

V семестр							
Змістовий модуль III							
Становлення історичної самосвідомості народів Італії	8	2	2				4
Формування релігійної ідентичності італійців та автохтонних народів Апеннінського півострова	10	4	2				4
Становлення історичної самосвідомості народів Іспанії	8	2	2				4
Формування релігійної ідентичності іспанців та народів, що населяють Іспанію	8	2	2				4
Розвиток історичної самосвідомості народів Португалії	8	2	2				4
Формування релігійної ідентичності португальців	8	2	2				4
Національна свідомість народів регіону	6			2			4
Модульний контроль	4						
Разом	60	14	12	2			28
Усього годин	60	14	12	2			28

VI семестр							
Змістовий модуль IV							
Тема 1. Формування релігійної ідентичності іспанців та народів, що населяють Іспанію	7	2	2				3
Тема 2. Розвиток історичної самосвідомості народів Португалії	7	2	2				3
Тема 3. Формування релігійної ідентичності португальців	7	2	2				3
Тема 4. Національна свідомість народів регіону	5			2			3
Модульний контроль	4						
Разом	30	6	6	2			12
VII семестр							
Курсовий проєкт	30						
Семестровий контроль	30						
Усього годин	240	36	38	10			80

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Лекція 1

Проблема полілінійності та цивілізаційної визначеності культурно-історичного розвитку

1. Альтернативність історії: шляхи підходу до проблеми.
2. Хронологічні межі цивілізаційного процесу. «Неолітична революція» як вихідний момент цього процесу.
3. Періодизація та сутність соціокультурного руху.

Основні поняття теми: держава; детермінізм; індетермінізм; точки біфуркації; поліваріантність історії; синергетика; осьовий час.

Лекція 2

Греція на шляху до сучасної Європейської цивілізації

1. Криза рабовласницького суспільства на Балканах.
2. Греція в період Візантійського панування.
3. Боротьба за незалежність та утворення республіки в Греції в період Нового часу.
4. Новітній період в історії Греції.

Основні поняття теми: цивілізація, Візантійська імперія, Османська імперія, Національно-визвольний рух, Диктатура «чорних полковників», Республіка Греція.

Лекція 3

Італія на шляху до приєднання до європейської цивілізації

1. Падіння Західної Римської імперії та початок середньовічної історії Італії
2. Італія в період V-XV ст..
3. Італія в період Нового часу та Новітньої історії.

Основні поняття теми: Римська імперія, Лангобарди, Авари, Готи, Гуни, Королівство франків, Папська область, Королівство обох Сицилій, Рісорджіменто, Фашизм, Диктатура

Плани семінарів

Семінар 1

Цивілізаційна ідентичність країн південної Європи. Основні напрями цивілізаційного процесу

1. Зміст поняття «цивілізація». Хронологічні межі цивілізаційного процесу.
- 2.. Альтернативність та поліваріантність історичного процесу.
3. Сутність цивілізаційного процесу. Формування підґрунтя Європейської цивілізації.
4. Сучасний стан Європейської цивілізації

Семінар 2

Греція на шляху до сучасної Європейської цивілізації.

1. Криза рабовласницького суспільства на Балканах.
2. Греція в період Візантійського панування.
3. Боротьба за незалежність та утворення республіки в Греції в період Нового часу.
4. Новітній період в історії Греції.

Семінар 3

Італія на шляху до приєднання до європейської цивілізації

1. Падіння Західної Римської імперії та початок середньовічної історії Італії
2. Італія в період V-XV ст..
3. Італія в період Нового часу та Новітньої історії.

Практичне заняття

Основні підходи до аналізу цивілізаційного процесу

1. Зміст поняття «цивілізація». Різновиди цивілізаційних утворень.
2. Рушійні сили цивілізаційного процесу.
3. Особливості історичного шляху розвитку Західноєвропейської цивілізації
4. Місце України в світовому цивілізаційному процесі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Лекція 1

Стародавня історія Іспанії

1. Народи Піренейського півострова первісної доби
2. Фінікійська та грецька колонізації
3. Карфагенське панування на півострові.
4. Римський період.

Лекція 2.

Народи Піренейського півострова за період Середніх віків.

1. Панування вестготів на півострові.
2. Основи ісламської цивілізації. Мавританське панування та Реконкіста
3. Християнські та мусульманські королівства на півострові. (XI-XIII ст.)
4. Початок національного об'єднання державних утворень на Піренейському півострові. (XIII-XV ст.)
5. Становлення політичної єдності та абсолютної монархії в Іспанії.

(1479-1517 рр.)

Лекція 3.

Політична гегемонія Іспанії в Європі та її занепад. XVI-XVII ст.

1. Іспанське королівство в контексті європейської цивілізації
2. Занепад королівства Іспанії.
3. Суспільний та політичний устрій держави за період середніх віків.

Лекція 4

Іспанія за доби Нового часу

1. Іспанське королівство періоду XVIII ст.
2. Політичні відносини Іспанії та Франції. Боротьба з Наполеоном та перша революція. 1808-1814 рр.
3. Контрреволюція 1814-1820 рр.
4. Іспанія за періоду 1820-1843 рр.
5. Іспанія в другу половину XIX ст.

Лекція 5

Іспанія в період Новітньої історії XX ст. в контексті цивілізації Західної Європи.

1. Іспанія в період I світової війни.
2. Іспанія в період Республіки та диктатури Франка.
3. Період другої світової війни.
4. Країна в другій половині XX ст.

Семінарське заняття 1.

Утворення засад цивілізації на території Піренейського півострова.

1. Первісні народи на півострові.
2. Фінікійські та еллінські колонії на берегах Піренейського півострова.
3. Панування Карфагена на землях півострова. 4. Антична цивілізація на півострові.

Семінарське заняття 2.

Народи Піренейського півострова за доби середньовіччя.

1. Варварські королівства на території колишньої римської провінції Іберія.
2. Землі півострова у складі мусульманської цивілізації. Основи ісламської цивілізації
3. Середньовічні королівства Іспанії.
4. Початок національного об'єднання Іспанії.
5. Становлення абсолютної монархії в Іспанії

Семінарське заняття 3
Іспанії в контексті міжнародних відносин Європи
Занепад міжнародного політичного впливу XVІXVІІ
ст.

1. Іспанське королівство в контексті європейської цивілізації.
2. Занепад королівства Іспанії.
3. Суспільний та політичний устрій держави за період середніх віків.
4. Економічне життя протягом XVI-XVII ст.

Семінарське заняття 4-5
Політичні відносини Іспанії та Франції XVІІІ-XІХ ст.

5. Іспанське королівство періоду XVIII ст.
6. Політичні відносини Іспанії та Франції. Боротьба з Наполеоном та перша революція. 1808-1814 рр.
7. Контрреволюція 1814-1820 рр.
8. Іспанія за періоду 1820-1843 рр.
9. Іспанія в другу половину XIX ст.

Семінарське заняття 6-7
Політичний та суспільний устрій Іспанії періоду Нової історії

1. Державний устрій Іспанії XIX ст.
2. Суспільні відносини в королівстві Іспанії XIX ст.
3. Економічні процеси в державі протягом Нового часу.

Практичні заняття
(4 год.)

Іспанія в період Новітньої історії XX ст. в контексті цивілізації Західної Європи.

1. Іспанія в період I світової війни.
2. Іспанія в період Республіки та диктатури Франка. 3.Період другої світової війни.
4. Країна в другій половині XX ст. Приєднання до Європейського Союзу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ

Лекція 1

Тема: Становлення історичної самосвідомості народів Італії

1. Формування рівнів цивілізаційної ідентичності в італійців: регіональний, національний, цивілізаційний, макрорегіональний (надцивілізаційний).
2. Зміни географічно-просторової ідентичності італійців.
3. Сучасні тенденції культурної ідентичності народів Італії.

Лекція 2-3

Тема: Формування релігійної ідентичності італійців та автохтонних народів Апеннінського півострова

1. Дохристиянський період регіону та його вплив на самоідентифікацію.
2. Християнізація народів Римської імперії та формування релігійної ідентичності.
3. Сучасна релігійна карта Італії.
4. Місце релігійних традицій в житті італійців.

Лекція 4

Становлення історичної самосвідомості народів Іспанії

1. Формування рівнів цивілізаційної ідентичності в іспанців: регіональний, національний, цивілізаційний, макро регіональний (надцивілізаційний).
2. Зміни географічно-просторової ідентичності іспанців.
3. Сучасні тенденції культурної ідентичності народів Іспанії.

Лекція 5

Формування релігійної ідентичності іспанців та народів, що населяють Іспанію

Формування рівнів цивілізаційної ідентичності в італійців: регіональний

1. Дохристиянський період регіону та його вплив на самоідентифікацію.
2. Християнізація Іспанії та формування релігійної ідентичності в регіоні.
3. Сучасна релігійна карта Іспанії.
4. Місце релігійних традицій в житті іспанців.

Лекція 6

Розвиток історичної самосвідомості народів Португалії

1. Формування рівнів цивілізаційної ідентичності в португальців: регіональний, національний, цивілізаційний, макрорегіональний (надцивілізаційний).
2. Зміни географічно-просторової ідентичності португальців.
3. Сучасні тенденції культурної ідентичності народів Португалії.

Лекція 7

Формування релігійної ідентичності іспанців та народів, що населяють Португалію

1. Дохристиянський період регіону та його вплив на самоідентифікацію.
2. Християнізація Португалії та формування релігійної ідентичності в регіоні.
3. Сучасна релігійна карта Португалії.

4. Місце релігійних традицій в житті португальців.

Плани семінарів

Семінар 1

Формування історичної самосвідомості народів Італії

1. Усвідомлення італійцями себе на регіональному, національному, цивілізаційному, макрорегіональному (над цивілізаційному) рівнях.
2. Просторова ідентичність італійців: історична ретроспектива.
3. Вплив культури на цивілізаційну ідентичність італійців у XX-XXI ст.

Семінар 2

Релігійна ідентичність італійців та автохтонних народів

Апеннінського півострова

1. Дохристиянський період регіону та його вплив на самоідентифікацію.
2. Прихід християнства на італійські терени та його на місцеві етноси.
3. Релігія в сучасній Італії та її роль у житті людей.
4. Ментальність і традиції сучасних італійців та народів, що населяють країну.

Семінар 3

Формування історичної самосвідомості народів Іспанії

1. Усвідомлення іспанцями себе на регіональному, національному, цивілізаційному, макрорегіональному (над цивілізаційному) рівнях.
2. Просторова ідентичність іспанців: історична ретроспектива.
3. Вплив культури на цивілізаційну ідентичність іспанців у XX-XXI ст.

Семінар 4

Релігійна ідентичність іспанців

1. Дохристиянський період регіону та його вплив на самоідентифікацію.
2. Прихід християнства на іспанські терени та його на місцеві етноси.
3. Релігія в сучасній Іспанії та її роль у житті людей.
4. Ментальність і традиції сучасних іспанців та народів, що населяють країну.

Семінар 5

Формування історичної самосвідомості народів Португалії

1. Усвідомлення португальцями себе на регіональному, національному, цивілізаційному, макрорегіональному (над цивілізаційному) рівнях.
2. Просторова ідентичність португальців: історична ретроспектива.
3. Вплив культури на цивілізаційну ідентичність португальців у XX-XXI ст.

Семінар 6

Релігійна ідентичність португальців

1. Дохристиянський період регіону та його вплив на самоідентифікацію.
2. Прихід християнства на португальські терени та його на місцеві етноси.
3. Релігія в сучасній Португалії та її роль у житті людей.
4. Ментальність і традиції сучасних португальців та народів, що населяють країну.

Практичне заняття 1

Національна свідомість народів регіону

Орієнтовні теми доповідей:

1. Національна свідомість італійців: історія становлення та сучасні тенденції.
2. Фактори становлення національної ідентичності каталонців.
3. Проблема міжнаціональних відносин в Іспанії.
4. Національна політика в Португалії.
5. Співжиття народів Італії: сучасні тенденції.
6. національні меншини в Португалії: проблеми і перспективи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Лекція 1

Формування релігійної ідентичності іспанців та народів, що населяють Іспанію

1. Дохристиянський період регіону та його вплив на самоідентифікацію.
2. Християнізація Іспанії та формування релігійної ідентичності в регіоні.
3. Сучасна релігійна карта Іспанії.
4. Місце релігійних традицій в житті іспанців.

Лекція 2

Розвиток історичної самосвідомості народів Португалії

1. Формування рівнів цивілізаційної ідентичності в португальців: регіональний, національний, цивілізаційний, макрорегіональний (надцивілізаційний).
2. Зміни географічно-просторової ідентичності португальців.
3. Сучасні тенденції культурної ідентичності народів Португалії.

Лекція 3

Формування релігійної ідентичності іспанців та народів, що населяють Португалію

1. Дохристиянський період регіону та його вплив на самоідентифікацію.
2. Християнізація Португалії та формування релігійної ідентичності в регіоні.
3. Сучасна релігійна карта Португалії.
4. Місце релігійних традицій в житті португальців.

Плани семінарів

Семінар 1

Релігійна ідентичність іспанців

1. Дохристиянський період регіону та його вплив на самоідентифікацію.
2. Прихід християнства на іспанські терени та його на місцеві етноси.
3. Релігія в сучасній Іспанії та її роль у житті людей.
4. Ментальність і традиції сучасних іспанців та народів, що населяють країну.

Семінар 2

Формування історичної самосвідомості народів Португалії

1. Усвідомлення португальцями себе на регіональному, національному, цивілізаційному, макрорегіональному (надцивілізаційному) рівнях.
2. Просторова ідентичність португальців: історична ретроспектива
3. Вплив культури на цивілізаційну ідентичність португальців у XX-XXI ст.

Семінар 3

Релігійна ідентичність португальців

1. Дохристиянський період регіону та його вплив на самоідентифікацію.
2. Прихід християнства на португальські терени та його на місцеві етноси.
3. Релігія в сучасній Португалії та її роль у житті людей.
4. Ментальність і традиції сучасних португальців та народів, що населяють країну.

Практичне заняття
Національна свідомість народів регіону

Орієнтовні теми доповідей:

1. Національна свідомість італійців: історія становлення та сучасні тенденції.
2. Фактори становлення національної ідентичності каталонців.
3. Проблема міжнаціональних відносин в Іспанії.
4. Національна політика в Португалії.
5. Співжиття народів Італії: сучасні тенденції.
6. національні меншини в Португалії: проблеми і перспективи.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

III СЕМЕСТР

	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль I	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	3	3
Відвідування семінарських занять	1	3	3
Відвідування практичних занять	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	3	30
Робота на практичному занятті	10	1	10
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30		
	Разом		97
Максимальна кількість балів: 97			
Розрахунок коефіцієнта: $60/97 = 0.62$			

IV СЕМЕСТР

	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль II	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	5	5
Відвідування семінарських занять	1	7	7
Відвідування практичних занять	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	7	70
Робота на практичному занятті	10	2	20
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10		
Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30
Виконання модульної роботи	25	2	50
Виконання ІНДЗ	30		

Максимальна кількість балів: 184

Розрахунок коефіцієнта: $60/184 = 0.33$

V СЕМЕСТР

	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль III	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	7	7
Відвідування семінарських занять	1	6	6
Відвідування практичних занять	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	6	60
Робота на практичному занятті	10	1	10
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35
Виконання модульної роботи	25	2	50
Виконання ІНДЗ	30	-	-
Разом			
Максимальна кількість балів: 169			
Розрахунок коефіцієнта: $60/169 = 0.36$			

VI СЕМЕСТР

	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль IV	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	3	3
Відвідування семінарських занять	1	3	3
Відвідування практичних занять	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	30	30
Робота на практичному занятті	10	1	10
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-

Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20
Виконання модульної роботи	25	2	50
Максимальна кількість балів: 117			
Розрахунок коефіцієнта: $60/117 = 0.51$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

(III СЕМЕСТР)

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I.			
Проблема полілінійності та цивілізаційної визначеності культурно-історичного розвитку	контрольні питання	5	жовтень
Греція на шляху до сучасної Європейської цивілізації	контрольні питання	5	жовтень
Італія на шляху до приєднання до європейської цивілізації	контрольні питання	5	грудень
Цивілізаційна ідентичність країн південної Європи. Основні напрями цивілізаційного процесу	контрольні питання	5	грудень
Основні підходи до аналізу цивілізаційного процесу	контрольні питання	5	грудень
Разом: 14 год.	Разом: 25 балів		

(IV семестр)

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль II.			
Народи Піренейського півострова за період Середніх віків.	контрольні питання	5	березень
Політична гегемонія Іспанії в Європі та її занепад. XVI-XVII ст.	контрольні питання	3	березень
Іспанія за доби Нового часу	контрольні питання	5	квітень
Політичний та суспільний устрій Іспанії періоду Нової історії	контрольні питання	5	квітень
Іспанія в період Новітньої історії XX ст. в контексті цивілізації Західної Європи.	контрольні питання	5	квітень
Іспанія на шляху до приєднання до європейської цивілізації	контрольні питання	5	травень
Разом: 28 год	Разом: 30 балів		

(V СЕМЕСТР)

Розділи	Вид контролю	Бали
Змістовий модуль III.		
Становлення історичної самосвідомості народів Італії	контрольні питання	5
Формування релігійної ідентичності італійців та автохтонних народів Апеннінського півострова	контрольні питання	5
Становлення історичної самосвідомості народів Іспанії	контрольні питання	5
Формування релігійної ідентичності іспанців та народів, що населяють Іспанію	контрольні питання	5
Розвиток історичної самосвідомості народів Португалії	контрольні питання	5
Формування релігійної ідентичності португальців	контрольні питання	5
Національна свідомість народів регіону	контрольні питання	5
Разом: 28 год.	Разом: 35 балів	

VI СЕМЕСТР

Розділи	Вид контролю	Бали
Змістовий модуль VI		
Тема 1. Формування релігійної ідентичності іспанців та народів, що населяють Іспанію	контрольні питання	5
Тема 2. Розвиток історичної самосвідомості народів Португалії	контрольні питання	5
Тема 3. Формування релігійної ідентичності португальців	контрольні питання	5
Тема 4. Національна свідомість народів регіону	контрольні питання	5
Разом: 12 год.	Разом: 20 балів	

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за

навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – письмова, письмово-усна.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи.

Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Письмові контрольні роботи зберігаються на кафедрі до кінця навчального року.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії</i>
20 – 25	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.
14 – 19	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі неточності та помилки.
8 – 13	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0 – 7	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та

зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Відмінний рівень	31 – 40	<p>Відповідь студента:</p> <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	21 – 30	<p>Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	<p>Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	<p>Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципів аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.</p>

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни`

III СЕМЕСТР

Разом: 30 год. 3 них: лекції (6 год.), семінарські заняття (6 год.), практичні заняття (2 год.), модульний контроль (2 год.), самостійна робота (14 год.).

Модулі	Модуль I				
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	-	-
Семінарські і заняття (теми, бали)	-	С.1 (11б.)	С.2 (11 б.)	С.3 (11 б.)	-
Практичні заняття (теми, бали)	-	-	-	-	Пр.1 (11 б.)
С.Р (бали)	СР 1 (5 б.)	СР 2 (5 б.)	СР 3 (5 б.)	СР 4 (5 б.)	СР 5 (5 б.)
Модульний контроль (бали)	МКР- 25 балів				

IV СЕМЕСТР

Разом: 60 год. З них: лекції (10 год.), семінарські заняття (14 год.), практичні заняття (4 год.), модульний контроль (4 год.), самостійна робота (28 год.).

Модулі	Змістовий модуль II.						
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	-	Л.5 (1 б.)	-
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (11 б.)	С.2 (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)	С.7 (11 б.)
Практичні заняття (теми, бали)	-	-	-	-	Пр.1 (11 б.)	Пр.2 (11 б.)	
С.Р (бали)	-	СР 1 (5 б.)	СР 2 (5 б.)	СР 3 (5 б.)	СР 4 (5 б.)	СР 5 (5 б.)	СР 6 (5 б.)
Модульний контроль (бали)	МКР – 25 МКР – 25						

V СЕМЕСТР

Разом: 60 год. З них: лекції (14 год.), семінарські заняття (12 год.), практичні заняття (2 год.), модульний контроль (4 год.), самостійна робота (28 год.).

Модулі	Змістовий модуль III.						
	Лекції (теми, бали)	Л.1 (16.)	Л.2-3 (26.)	Л.4 (16.)	Л.5 (16.)	Л.6 (16.)	Л.7 (16.)
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (11 б.)	С.2 (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)	
Практичні заняття (теми, бали)							Пр.1 (11 б.)
С.Р (бали)	СР 1 (5 б.)	СР 2 (5 б.)	СР 3 (5 б.)	СР 4 (5 б.)	СР 5 (5 б.)	СР 6 (5 б.)	СР 7 (5 б.)
	МКР – 25 МКР – 25						

VI СЕМЕСТР

Разом: 30 год. З них: лекції (6 год.), семінарські заняття (6 год.), практичні заняття (2 год.), модульний контроль (2 год.), самостійна робота (14 год.).

Модулі	Змістовий модуль VI.			
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1б.)	Л.2 (1б.)	Л.3 (1б.)	
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (11 б.)	С.2 (11 б.)	С.3 (11 б.)	
Практичні заняття (теми, бали)				Пр.1 (11 б.)
С.Р (бали)	СР 1 (5 б.)	СР 1 (5 б.)	СР 1 (5 б.)	СР 1 (5 б.)
Модульний контроль (бали)	МКР– 25 балів			
Семестровий контроль	Екзамен (40 балів)			

8. Рекомендована література

1. Ващенко В. «Ментальна географія» зламу XIX–XX ст.: конструювання М.Грушевським «ідеального простору» Європи, України та Росії.
2. Тельвак В. Росія та Європа в історіософському дискурсі й історіографічній практиці Михайла Грушевського.
3. Яковенко Н. «Україна між Сходом і Заходом»: проекція однієї ідеї // Її ж. Паралельний світ: Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI–XVII ст. – К., 2002.
4. Гончаревський В.Е. Цивілізаційний підхід до історії: Сучасний український досвід (1991– 2009). – К., 2011. – 220 с.
5. Козловець М.А. Ідентичність: поняття, структура і типи // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Вип.57. – Житомир, 2011.
6. Історія греків / Інд्रो Монтанеллі ; з італ. пер. Юрій Педан ; Італ. ін-т культури в Україні. — Л. : Літопис, 2010. — 335 с.
7. Історія європейської цивілізації. Греція / за ред. Умберто Еко ; пер. з італ.: О. В. Сминтина та ін. — Харків: Фоліо, 2016. — 1158 с.,
8. Голованов С.О. Всесвітня історія. К. Каравела 2017.
9. Пелешко Андріана. Національно-визвольна боротьба грецького народу проти османського панування у вітчизняних та зарубіжних працях(укр.) / Пелешко Андріана // Український історичний збірник. - 2008. - 11. - С. 390–402.
10. *Варварцев М.М.* Італія // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наук. думка, 2005. — Т. 3 : Е — Й. — С. 643. — 672 с. : іл. — ISBN 966-00-0610-1.
11. *Муха А.І.* та ін. Італія // Енциклопедія сучасної України : у 30 т / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.] ; НАН України, НТШ, Ін-т енцикл. дослідж. НАН України. — К. : Ін-т енцикл. дослідж. НАН України, 2001–2020. — 10 000 прим. — ISBN 944-02-3354-X.
12. Tacchi-Venturi, Luigi. *Italy* // *The Catholic Encyclopedia*. Vol. 8. New York: Robert Appleton Company, 1910.
13. *Андрущенко І., Срібняк І.* Суспільно-політичний розвиток Сіцилійського королівства у XI-XIII ст. // Вісник Київського національного лінгвістичного

- університету. Серія «Історія, економіка, філософія». – К., 2001. – Вип.5. – С.284-291.
14. *Срібняк І.В.* Утворення єдиного Італійського королівства (1848-1870) // Гетьманський альманах / Відп. ред. Ю.Терещенко. – К., 2002. – Ч.І. – С.95-107.
  15. *Срібняк І.* Державотворча діяльність монархів Савойської династії в Італії (1821-1870 рр.) // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – К., 2006. – Вип.15. – С.348-361.
  16. *Срібняк І.* Нормани в Сицилії та Південній Італії: особливості проникнення, територіальні здобутки, державно-політична спадщина (XI-XIII ст.) // *Wojskowość Ludów Morza Bałtyckiego. Mare Integrans. Studia nad dziejami wybrzeży Morza Bałtyckiego. Materiały z II Międzynarodowej Sesji Naukowej Dziejów Ludów Morza Bałtyckiego, Wolin 4-6 sierpnia 2006 / Pod redakcją Michała Bogackiego, Macieja Franza, Zbigniewa Pilarczyka.* – Toruń, 2007. – S.264-277.
  17. *Срібняк І., Бульвінський А.* Італія // Країни світу і Україна: енциклопедія в 5-ти т. / редкол. А.І.Кудряченко (голова) та ін.; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – Т.1: Північна Європа, Західна Європа, Південна Європа. – С.479-517. <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24470> (PDF)
  18. *Срібняк І.* Італія / Italia: короткий нарис історії. Навч. посібник. – Рим-Київ: Consortium scientifico-educatif international Lucien Febvre, 2019. – 206 с. <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27567> (PDF)
  19. Saraiva, J. H. (2012). Portugal: a companion history. Carcanet.
  20. Black C. Early Modern Italy: A Social History, 2001.
  21. Bracewell W., Drace-Francis A. South-Eastern Europe: History, Concepts, Boundaries. 1999. Vol. 3, 142–187.
  22. Effie G. The Making of Southern Europe: An Historical Overview, 2013.
  23. Calic M., Janik E. The Great Cauldron: A History of Southeastern Europe, 2019.
  24. Marin-Guzman R. Ethnic groups and social classes in Muslim Spain. Islamic Studies. 1991. Vol. 30, 37–66.
  25. Altman I. Emigrants and Society, Extremadura and America in the Sixteenth Century, 1989.
  26. Norwich, John Julius. Four Princes: Henry VIII, Francis I, Charles V, Suleiman the Magnificent and the Obsessions that Forged Modern Europe, 2017.
  27. Marino J. Early Modern Italy: 1550–1796, 2002.

Додаткова:

1. Дашкевич Я. Постмодернізм та українська історична наука // Україна крізь віки. – К.,2000.
2. Історія греків / Индро Монтанеллі ; з італ. пер. Юрій Педан ; Італ. ін-т культури в Україні. — Л. : Літопис, 2010. — 335 с.
3. Історія європейської цивілізації. Греція / за ред. Умберто Еко ; 3. пер. з італ.: О. В. Сминтина та ін. — Харків: Фоліо, 2016. — 1158 с.,
4. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. К.Либідь 1998.
5. Крижанівська О.О., Крижанівський О.П. Історія середніх віків. К. Либідь. 2006.
6. Куций І.П.. Категорія «цивілізаційна ідентичність» як об'єкт історіографічного дослідження: сучасні інтерпретації / І.П. Куций // Український історичний журнал. — 2014. — № 6. — С. 113-122.